

GEFAD / GUJGEF 32 (2): 377-394 (2012)

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Zaman Yönetimi Algılarına Yönelik Bir İçerik Analizi

A Content Analysis on the Perceptions of Time Management for Prospective Turkish Teachers

Behice VARİŞOĞLU¹, İzzet ŞEREF², İsa YILMAZ³

¹Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Erzurum/ TÜRKİYE,
bvarisoglu@hotmail.com

²Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Erzurum/ TÜRKİYE,
izzet.seref@windowslive.com

³Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Erzurum/ TÜRKİYE,
isa.yilmaz@windowslive.com

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimine yönelik algılarının hangi yönde olduğunu tespit etmektir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışmanın verileri Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilerden açık uçlu sorularla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmış, elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleriyle tablolaştırılmıştır. Sonuç olarak Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi algılarına sahip oldukları ancak zamanı etkili kullanma konusunda farkındalıklarının bulunmasına rağmen zamanı etkili kullanamadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretmeni adayları, Zaman yönetimi, Algı, İçerik analizi.

ABSTRACT

The aim of this study is to identify in which direction that prospective Turkish teachers' time management perceptions. Study patterns of qualitative research design such as case of science was used within the study. . Data of the study were gathered from students of Atatürk University Kâzım Karabekir Faculty of Education Department of Turkish Education through open-ended questions. Content analysis was used and obtained data were tabled in frequencies and percentage values. As a result, it was determined that prospective Turkish teachers have time management perceptions, although there is awareness of how to use time effectively, they cannot utilize time effectively.

Keywords: Prospective Turkish teachers, Time management, Perception, Content analysis.

GİRİŞ

Zaman kavramı - kesin bir tanımlama yapılamamasına rağmen- genel olarak bir eylemin başlangıcı ve bitişi arasında geçen süre olarak ifade edilmektedir. Türkçe Sözlük (2005)'te “Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit; bu sürenin belirli bir parçası; belirlenmiş olan an; çağ, mevsim; bir işe ayrılmış veya bir iş için ayrılmış saatler” olarak tanımlanmaktadır. Sabuncuoğlu, Paşa ve Kaymaz (2010: 5) zamanı “akıp giden ve durdurulamayan bir kaynak” olarak yorumlarken; Adair (2006: 11) “yeri doldurulamayan, başka şeylerle değiştirilemeyen bir şey”; Allan (2004: 45) ise “planlanması ve yönetilmesi gereken bir değer” olarak tanımlamaktadır.

Sabuncuoğlu ve Tüz, hissedilen zamanla saatin gösterdiği zamanın birbirinden farklı olduğunu söylemektedirler (Akt. Ünlü, 2011). Saatin gösterdiği zaman, doğrusal ve ardışıktır. Hiçbir saniye bir diğerinden daha değerli değildir. Hissedilen zaman ise kaliteli zamandır. Doğrusal değildir. Bu zaman türünde zamanın ne kadar sürdüğü değil, bu zamanda ne kadar değer elde edildiği daha önemlidir (Sabuncuoğlu, Paşa ve Kaymaz, 2010: 6). Zaman kavramının algısal olduğunu, çocukluk döneminden itibaren zamanı doğru ve etkili kullanmanın önemini kavratılması gerektiğini vurgulayan Çağlıyan ve Göral (2009), ergenlik döneminden itibaren zaman yönetimi algısının geliştirilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır.

Zaman kavramının geriye çevrilmesi veya depolanıp yeniden kullanılması gibi bir durum söz konusu değildir. Bu denli eşsiz bir kaynak olan zamanın etkili ve verimli kullanılması oldukça önemlidir. Zamanın en doğru şekilde kullanılmasında ise zaman yönetimi becerisi devreye girer. Zaman yönetimi kavramı; zamanın planlı, verimli ve etkili bir biçimde kullanılması ve hedeflere en doğru sürede ulaşılması anlamına gelir.

Zamanın sınıfta, okul içi etkinliklerde etkili ve verimli kullanılmasında zaman yönetimi becerilerinin önemli bir rolü vardır. Ders etkinliklerini öğrenci başarısını arttırmada kullanmak isteyen bir öğretmenin zaman yönetimi konusunda da ileri düzeyde bir planlama yapma becerisine sahip olması beklenir. Dersten önce ve ders sırasında

hedeflenen bilgiye ulaşmada zaman yönetimine ihtiyaç vardır. Yaşanabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve zamanı doğru bir biçimde kullanmak için zaman yönetimi tekniklerinden yararlanmak gerekir. Bunlar plan ve hazırlık yapma, sınıf kurallarını belirleme, zaman denetimi yapma, ders araç ve gereçlerini hazırlama, görevleri belirleme, konuya odaklanma, hedef belirleme, yeteneklerin farkında olmayı sağlama, konuya uygun materyal seçimi ve öncelikleri sıralama gibi tekniklerdir (Sabuncuoğlu, Paşa ve Kaymaz, 2010: 28-42).

Sınıf yönetiminde zamanı hedeflere yönelik olarak kullanabilmenin en temel ilkesi zaman yönetimidir. Ders öncesi hazırlıkların başarısını anlamlı hâle getirmek ancak ders içerisinde zamanı planlayabilmekle gerçekleşebilir. Ekici, “öğretim sürecinde zaman kavramını; ayrılmış zaman, öğretim zamanı, meşgul olunan zaman ve akademik öğrenme zamanı” şeklinde ele almaktadır (Akt. Topal, 2009: 16).

Öğretim sürecinde zaman yönetiminin önemini ve çeşitli değişkenlerle olan ilişkisini konu alan ülkemizdeki araştırmalara bakıldığında, zaman yönetimi becerileri ile çeşitli değişkenlerin (sınıf, cinsiyet, başarı, tutum, algı) ilişki düzeylerinin pozitif yönde olduğu görülmektedir (Özkılıç ve Korkmaz, 2004; Demirtaş ve Özer, 2007; Erdem, Pirinçci ve Dikmetaş, 2005; Başak, Uzun ve Arslan, 2008; İz ve Özen, 2010; Tektaş ve Tektaş, 2010).

Öğretim sürecindeki aktif unsurlardan biri olacak olan öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerilerinin önemini kavraması ve onların zaman yönetimi konusundaki farkındalıklarının arttırılması oldukça önemlidir. Alanyazın incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi becerilerini konu alan yeterli sayıda çalışmaya rastlanmamıştır. Zaman yönetimi konusunda farkındalık sahibi olacak öğretmen adaylarının meslek hayatında zamanı etkili ve verimli kullanabilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca pek çok konuda, gerek alan bilgileriyle gerekse mesleki yeterlilikleriyle kültür taşıyıcısı misyonunu yüklenecek olan Türkçe öğretmenlerinin, zaman yönetimi konusunda da donanımlı olmaları, öğrencilerine ve meslektaşlarına model oluşturma konusunda katkı sağlayacaktır. Bu çalışmayla Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimine yönelik algılarının ve farkındalıklarının hangi yönde

olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının zaman kavramıyla ilgili düşünceleri hangi yödedir?
2. Türkçe öğretmeni adaylarının zamanı etkili kullanmayla ilgili algıları hangi yödedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011: 19). Bu çalışmanın konusu olgubilim deseninin kullanılması açısından oldukça uygundur. Sınıf içi etkinliklerde, sınavlara ve ödevlere hazırlanma süreçlerinde öğrencilerin zamanı yetiştirememe problemi yaşadıkları araştırmacılar tarafından gözlemlenmiş ve onların zaman yönetimleriyle ilgili bir algı ve farkındalık oluşturma çalışmalarına ihtiyaç duyulmuştur. Böyle bir konunun araştırılmasında ve yaşanan sorunla ilgili kaynakların tespit edilmesinde en uygun yöntemin nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninin olacağı görülmüştür. Olgubilim bu tür konulara odaklanarak zamanı etkili kullanma becerisinin önündeki engellerin çeşitli açılardan ortaya çıkarılmasına ve sorunun belli kategorilere göre betimlenmesine olanak sağlamaktadır.

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu, Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyan 162 öğrenci oluşturmaktadır. Bu bölümdeki 735 öğrenciden uygun örnekleme tekniğiyle seçilen 162 kişinin 70'i kız ve 92'si erkek öğrenciden oluşmaktadır. Uygun örnekleme tekniğinde araştırmacı ihtiyaç duyduğu büyüklükteki bir gruba ulaşana kadar en ulaşılabilir olan yanıtlayıcılardan

başlamak üzere örneklemini oluşturmaya başlar ya da en ulaşılabilir ve maksimum tasarruf sağlayacak bir durum, örnek üzerinde çalışır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2011: 91).

Veri Toplama Araçları ve Araştırmacıların Rolü

Bu çalışmanın verileri “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Zaman Yönetimine Yönelik Algıları” formuyla toplanmıştır. Form, açık uçlu altı sorudan oluşmaktadır. Konuyla ilgili alanyazın taraması yapılmış, zaman yönetimiyle ilgili temel noktalara yönelik sorular oluşturulmuştur. Formdaki soruların hedeflenen davranışları ölçüp ölçemeyeceğiyle ilgili dil ve eğitim bilimleri alanlarından uzman görüşü alınmıştır. Görüşlerine başvurulmuş üç uzmandan iki tanesi eğitim bilimleri bir tanesi de dil alanında çalışmaktadır. “Evet”, “Hayır” ve “Kısmen” şeklinde değerlendirilen üçlü likert tipindeki bir form ile açık uçlu soruların yapısı, kapsamı ve dil özellikleriyle ilgili uzmanlardan değerlendirme yapmaları istenmiştir. Üç uzman tarafından kodlanan formların tutarlılığına bakılmış ve tutarlılık yüzde % 82 olarak hesaplanmıştır. Alınan görüş doğrultusunda forma biçim verilmiş ve uygulamada kullanılmıştır. Bu çalışmadaki araştırmacıların rolü konuyla ilgili ön çalışmaları yapmak, verileri toplamak, verileri analiz etmek ve sonuçları raporlaştırmaktır.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, nitel araştırmalarda kullanılan veri çözümleme tekniklerinden içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, konu hakkında betimleyici bilgi sağlamak, bilgileri düzenlemek ve anlaşılır hâle getirmek, diğer araştırma sonuçlarını kontrol etmek ve hipotezleri test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2011: 270).

Bu çalışmada, araştırma grubundan toplanan veriler şu aşamalara göre çözümlenmiştir:

1. Kavramları tanımlama
2. Analiz birimlerini belirleme
3. Konu ile ilgili verilerin yerini belirleme

4. Mantıksal bir yapı oluşturma
5. Plan yapma
6. Kodlama
7. Analiz etme
8. Raporlaştırma

BULGULAR

Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi algılarına yönelik olarak yapılan ve araştırma sorularına göre elde edilen bulgular şöyledir:

Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Zaman” İle İlgili Düşünceleri

Tablo 1. Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Zamanın Akıp Gitmesi” İfadesi ile İlgili Tanımları

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	%	f	%	f	%	f	%	f
İnsanın ve çevrenin değişmesi	4	2	10.6	5	7.5	3		
Yaşlanmak	16	8	27.6	13	5	2	5.9	3
Boş işlerle uğraşmak	8	4			20	8	11.8	6
Ders çalışırken/ sınavdayken zamanı yetiştirememek	4	2	10.6	5			11.8	6
Zamanın eğlenceli geçmesi	6	3	10.6	5	12.5	5	3.9	2
Sevilen kişilerle/ işlerle meşgul olmak	4	8	19.1	9	5	2	3.9	2

Kitap okumak	8	4			12.5	5		
Sevilen derslerde bulunmak	4	2			2.5	1		
Zamanı verimli kullanmamak	8	4	14.8	7	5	2	15.7	8
Bir işe odaklanmak	8	4	19.1	9	10	4	9.8	5
TV, internet, film, telefon vs.	10	5	4.2	2	15	6	7.8	4
Ders çalışmak	2	1	4.2	2	2.5	1	17.6	9
Dinlenme zamanlarının kısa olarak algılanması	6	3	4.2	2			1.9	1
Oyun oynamak					2.5	1	3.9	2
Gelecek kaygısı taşımak							5.9	3
Toplam	100	50	100	47	100	40	100	51

Tablo 1 incelendiğinde, Türkçe öğretmeni adaylarının “zamanın akıp gitmesi” ifadesiyle ilgili tanımlamaları arasında sınıf düzeyine göre vurgu yapılan kavramlarda farklılık olduğu görülmektedir. 1. sınıftaki öğrencilerin “zamanın akıp gitmesi”ne verdikleri cevaplarda en çok *yaşlanmak* ve *TV, internet, film, telefon vs.* kavramlarının; 2. sınıftaki öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında en çok tekrar edenlerin *yaşlanmak* ve *bir işe odaklanmak* kavramlarının; 3. sınıftakilerin *boş işlerle uğraşmak* ve *TV, internet, film, telefon vs.* kavramlarının; 4. sınıftakilerin ise *zamanı verimli kullanmamak* ve *ders çalışmak* kavramlarının yer aldığı görülmüştür.

Tablo 2. Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Zaman Yönetimi” ile İlgili Tanımları

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	%	f	%	F	%	f	%	f
Zamanı planlamak	54.2	32	48.8	20	42.1	16	40.4	21
Zamanı verimli kullanmak	32.2	19	29.3	12	31.6	12	32.6	17
Zamana hükmetmek	13.6	8	14.7	6	18.4	7	21.2	11
Kendine zaman ayırmak			7.3	3	7.9	3	5.8	3
Toplam	100	59	100	41	100	38	100	52

Tablo 2’deki Türkçe öğretmeni adaylarının “zaman yönetimi”ne yönelik tanımlamaları incelendiğinde, her sınıftaki öğrencilerin *zamanı planlamak*, *zamanı verimli kullanmak*, *zamana hükmetmek* ve *kendine zaman ayırmak* şeklindeki dört ana madde üzerinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Bunlar içinde ise en çok tekrar eden tanımlamanın *zamanı planlamak* olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. Türkçe Öğretmeni Adaylarına Göre “Öğrencilere Zaman Kaybettiren Unsurlar

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	%	f	%	f	%	f	%	f
TV, bilgisayar, internet, cep telefonu	36.2	29	26.7	27	32.1	18	23.9	16
Arkadaş ortamı	20	16	14.8	15	23.2	13	23.9	16
Zamanı planlamamak	15	12	5.9	6	7.1	4	10	6
Gezip dolaşmak	8.8	7	7.9	8	7.1	4	3	2

Sevgili	2.5	2	4.9	5	5.4	3	3	2
Çene çalmak	6.2	5	7.9	8	7.1	4	4.5	3
Kafeler/ kantinler	5	4	4.9	5	7.1	4	10.4	7
Ödevler	1.2	1	1	1	3.6	2	10.4	7
Gürültülü ortamlar	1.2	1			1.8	1	1.5	1
Oyunlar			5.9	6	3.6	2	3	2
Tembellik			3.9	4	1.8	1	1.5	1
Okul ve ev arasındaki mesafe	2.5	2	1	1				
Ev işleri	1.2	1						
Kayı							3	2
Alışveriş			3.9	4			1.5	1
Hayal kurmak			1.9	2			1.5	1
İsteksizlik ve güdülenememek			3.9	4				
Çok uyumak			2.9	3				
Müzik dinlemek			1.9	2				
Toplam	100	80	100	101	100	56	100	67

Tablo 3'te öğrencilerin “zaman kaybettiren unsurların neler olduğu” ile ilgili görüşleri verilmiştir. Bunlar arasında sınıf düzeyine göre en çok tekrar eden maddelerin hangileri olduğu ortaya konulmuştur. Her sınıf düzeyindeki öğrencilerin vurgu yaptıkları temel maddeler arasında *TV, bilgisayar, internet, cep telefonu ve arkadaş ortamı* maddelerinin diğerlerine göre daha sık tekrar ettiği görülmüştür.

*Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Zamanı Etkili Kullanma” İle İlgili Görüşleri***Tablo 4.** Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Çalışma Zamanlarının Kesilmemesi İçin Aldıkları Önlemler

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	%	f	%	f	%	f	%	f
Sessizliği sağlamak	16.5	15	18.9	15	13.8	9	16.9	11
Odanın kapısını kilitlemek	7.7	7	2.5	2	1.5	1	3.0	2
Uygun bir mekân seçmek	11	10	8.9	7	10.8	7	9.2	6
TV, bilgisayar, internet, cep telefonundan uzak kalmak	17.6	16	12.6	10	12.3	8	15.4	10
Gürültü yapanları uyarmak	15.4	14	8.9	7	21.5	14	10.8	7
Çalışma salonunu kullanmak	2.2	2	2.5	2			1.5	1
Dikkat dağıtan kişileri/ nesnelere uzaklaştırmak	8.8	8	7.6	6	4.6	3	4.6	3
Fiziksel şartları sağlamak	9.9	9	10.1	8	6.2	4	9.2	6
Yapılacak başka işleri önceden yapmak	5.5	5	6.3	5	9.2	6	7.7	5
Çalışmayı öncelik hâline getirmek	2.2	2	3.8	3	1.5	1	6.2	4
“Önlem almam”	2.2	2	10.1	8	15.4	10	9.2	6

Erken kalkmak	1.1	1						
Planlı çalışmak	3.8	3	1.5	1	1.5	1		
Müzik dinlememek	1.3	1	1.5	1	3.0	2		
Gece çalışmak	2.5	2			1.5	1		
Toplam	100	91	100	79	100	65	100	65

Tablo 4'te öğretmen adaylarının “çalışma zamanlarının kesilmemesi için aldıkları önlemler” ile ilgili görüşleri sunulmuştur. Hemen hemen her sınıfta *sessizliği sağlamak, gürültü yapanları uyarmak* ve *TV, bilgisayar, internet, cep telefonundan uzak kalma* maddelerinin diğerlerine göre daha çok tekrar ettiği görülmüştür. Ancak 3. sınıftaki öğrencilerin çalışma zamanlarının kesilmemesi için herhangi bir önlem almadıkları yönündeki söylemlerini kapsayan *önlem almam* maddesinin frekansı oldukça yüksektir.

Tablo 5. Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Sınava Bir Gece Önce Çalışmanın Kalıcılığı ve Verimliliği Konusundaki İnançları

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	%	f	%	f	%	F	%	f
Evet	23.9	11	41.0	16	71.8	28	42.8	15
Hayır	76.1	35	59	23	28.2	11	57.2	20
Toplam	100	46	100	39	100	39	100	35

Tablo 5’te öğretmen adaylarının zaman yönetiminde üzerinde çokça durulan “sınava bir gece önce çalışmanın kalıcılığı ve verimliliği” konusundaki soruya yönelik görüşleri verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri *evet*, *hayır* cevaplarının oranına bakıldığında 1, 2 ve 4. sınıftaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sınava bir gece önce çalışmanın verimliliğine dair görüşlerinin olumsuz yönde olduğu, ancak 3. sınıftakilerin aynı konudaki inançlarının olumlu olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Başkalarına Hayır Diyemedikleri Durumlar

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	%	f	%	f	%	f	%	f
Gezmeye davet edildiğinde	5.5	4	6.8	5	1.6	1	3.2	2
Kendisine ait bir şey istenildiğinde	5.5	4	5.5	4	3.3	2	6.5	4
Saygı duyduğu insanlar karşısında	4.2	3	1.4	1	1.6	1	3.2	2
Arkadaşlarının istekleri karşısında	12.5	9	15.1	11	8.2	5	24.2	15
Uygun bulunan durumlar karşısında	13.9	10	8.2	6	18	11	9.7	6
İnsani bir yardım talebi karşısında	12.5	9	4.1	3				
Çoğunluğun kararları karşısında	5.5	4	1.4	1	3.3	2		
Sevdiği insanlar karşısında	12.5	9	5.5	4	18	11	16.1	10
Nezaket gerektiren durumlarda	5.5	4	5.5	4	11.5	7	6.5	4
Acil ve hayati bir durum karşısında	9.7	7	16.4	12	13.1	8	12.9	8

Sosyal etkinliklere davet edildiğinde	6.4	5	5.5	4	4.9	3	3.2	2
Israrcı davranıldığında	1.4	1	2.7	2	3.3	2	1.6	1
“Her Şeye evet derim”	2.8	2	17.8	13	9.8	6	9.7	6
Görev verildiğinde	1.4	1	2.7	2				
Menfaat sağlayacak durumlar karşısında					1.6	1	1.6	1
İkna olduğunda			1.4	1	1.6	1		
Bir hatayı telafı fırsatı doğduğunda							1.6	1
Toplam	100	72	100	73	100	61	100	62

Tablo 6’da öğretmen adaylarının “başkalarına hayır diyemedikleri durumlar” ile ilgili görüşleri sunulmuştur. 1. sınıftaki öğrencilerin *uygun bulunan durumlar, insani bir yardım talebi, arkadaşlarının istekleri, sevdiği insanlar karşısında*; 2. sınıftaki öğrencilerin *acil ve hayati bir durum, arkadaşlarının istekleri karşısında*; 3. sınıftaki öğrencilerin *uygun bulunan durumlar, sevdiği insanlar, acil ve hayati bir durum karşısında*; 4. sınıftaki öğrencilerin ise *arkadaşlarının istekleri, sevdiği insanlar ve acil ve hayati bir durum karşısında* başkalarına hayır diyemedikleri görülmüştür. Ancak 2. sınıftaki öğrencilerin büyük bir bölümünün *her Şeye evet derim* cevabını verdikleri de ortaya çıkmıştır.

SONUÇ, TARTIşMA ve ÖNERİLER

Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi algılarına yönelik olarak yapılan bu çalışmada ortaya konulan sonuçlar şöyledir:

1. Öğretmen adaylarının zamanın akıp gitmesi ifadesiyle ilgili yapmış oldukları tanımlamalarda *TV, internet, film, telefon vb.* teknolojik araçların; *yaşlanmak, bir işe odaklanmak, ders çalışmak, zamanı verimli kullanmamak ve boş işlerle uğraşmak* gibi yorumların sıkça tekrarlandığı tespit edilmiştir. Taş (2010), Kocabaş ve Erdem (2003)'in yapmış oldukları çalışmalarda da öğretmen adaylarının zamanı etkili kullanamama noktasında benzer bulgular elde ettikleri görülmüştür. Bu bulgudan hareketle Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi konusunda zaman tuzakları ile ilgili farkındalıklarının ve algılarının bulunduğu sonucuna varılmıştır. Zaman tuzaklarının farkında olmaları ve algı düzeylerinin belli bir seviyede bulunması, Türkçe öğretmeni adaylarının bilişsel olarak hazır; ancak fikirlerini davranışa dönüştürmede yetersiz kaldıklarını göstermektedir.

2. Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi tanımlarına yönelik yapmış oldukları açıklamalarda *zamanı planlamak, verimli kullanmak, zamana hükmetmek ve kendine zaman ayırmak* ifadelerinin frekansının yüksek olduğu ve öğretmen adaylarının zaman yönetimine ilişkin beklenen ölçütlerin farkında oldukları tespit edilmiştir. Karagöz, Kingir, Mesci ve Akbaş (2010)'ın zamanın etkin kullanımına yönelik yapmış oldukları çalışmada da zaman yönetiminde *zamanı verimli kullanmanın* önemi üzerinde durulmuş ve zaman tuzaklarını önlemede, zaman yönetimi algısının geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Zamanı etkili ve verimli kullanarak başarılı sonuçlara ulaşılmadıkça ya da bu yolla başarılar elde etmiş kişiler gözlemlenmedikçe zaman yönetimi becerisiyle ilgili düşüncelerin Türkçe öğretmeni adayları tarafından içselleştirilemeyeceği düşünülmektedir.

3. Türkçe öğretmeni adaylarının zaman kaybettiren unsurların neler olduğu ile ilgili görüşleri arasında en dikkat çekici bulguların *TV, bilgisayar, internet, cep telefonu* gibi teknolojik araçların ve *arkadaş ortamı* kavramının olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu öğretmen adaylarının “aşırı sosyal ilişkiler” (Sabuncuoğlu, Paşa & Kaymaz, 2010: 64) sebebiyle zamanlarını etkili kullanamadıklarını ve iletişim araçlarını zaman kazanmaya yönelik olarak değil de zaman öldürmeye yönelik olarak kullandıklarını ortaya koymuştur. Zaman kaybettiren unsurlar hakkında; özellikle internet kullanımı, arkadaş

ortamındaki davranışlar ve sorumluluklarla ilgili öğretmen adaylarının daha bilinçli olmaları ve zaman yönetimi konusunda doğru yönlendirilmeleri eğitimcilerin üzerinde duracakları konular arasında yer almalıdır.

4. Türkçe öğretmeni adaylarının çalışma zamanlarının kesilmemesi için aldıkları önlemler arasında en çok vurgu yapılanların *sessizliği sağlamak, gürültü yapanları uyarmak* ve *teknolojik araçları kendilerinden uzaklaştırmak* gibi ifadelerden oluştuğu görülmüştür. 3. sınıftaki öğrencilerin ders çalışırken *herhangi bir önlem almadıklarını* ifade etmeleri üzerinde durulması gereken bir bulgudur. Zaman yönetimi becerisi ile ilgili en önemli konulardan birisi zamanı planlamak ve etkili kullanmaktır. Bu becerinin kazanılması çalışma verimliliğini de arttıracığından kişinin gerekli fiziksel ve psikolojik çalışma şartlarını oluşturması zaman yönetimi açısından beklenen bir durumdur. Öğretmen adaylarından bazılarının “önlem alman” ifadeleri onların zamanı etkili ve verimli kullanamadıklarının bir göstergesidir. Bu durum, 3. sınıftaki öğretmen adaylarının henüz zaman kavramına atfedilen değeri ve önemi kavrayamadıklarını göstermektedir. Aile ve okul çevrelerinde de zaman yönetiminin önemi vurgulanmalı ve yaşam boyu öğrenmenin temelinde zaman yönetimi becerisinin bulunduğu vurgulanmalıdır.

5. Türkçe öğretmeni adaylarının “sınava bir gece önce çalışmanın kalıcılığı ve verimliliği” konusundaki görüşleri 1, 2 ve 4. sınıftaki öğrencilerde olumsuz yönde iken 3. sınıftaki öğrencilerde olumlu yöndedir. Yani üçüncü sınıftaki öğrencilerin sınava bir gece önce çalışmanın verimli ve kalıcı olacağı inancına sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Bu durum üçüncü sınıf öğrencilerinin zaman yönetimi noktasında ve çalışma stratejilerini gözden geçirme konusunda önemli bir sonuçtur. Bu sonuçla, ezber alışkanlığıyla elde edilen başarının kısa zamanda sonuç verdiği şeklindeki yanılgılarının gerçek başarıya ulaşmada engel oluşturduğu açıkça görülmektedir.

6. Türkçe öğretmeni adaylarının *uygun bulunan durumlar karşısında, insani bir yardım talebi karşısında, arkadaşlarının istekleri karşısında, sevdiği insanlar karşısında, acil ve hayati bir durum karşısında* başkalarına hayır diyemedikleri; ancak 2. sınıftaki öğrencilerin büyük bir bölümünün *her şeye evet derim* cevabını verdikleri tespit

edilmiştir. Etkili zaman yönetiminde gerektiği durumlarda başkalarına hayır demeyi bilmek olması gereken bir davranıştır. 2. sınıftaki öğrencilerin bir bölümünün her şeye evet demeleri kendi zamanlarını oluşturmadıklarını, hayır demeyi öğrenemediklerini ve zamanı etkili kullanamadıklarını göstermektedir. Hayır demeyi öğrenen öğretmen adaylarının mesleki ve kişisel ilişkilerini düzenlemede daha kararlı ve daha planlı olabileceklerini, aynı zamanda ilişkilerini sürdürmede kısa sürede verimli sonuçlara ulaşabilecekleri düşünülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi becerileri ile ilgili araştırma yapacak olan kişilere yapılacak öneriler şunlardır:

1. Zamanı etkili ve verimli kullanmayı öne çıkaran araştırmalar yapılabilir.
2. Zaman yönetimi becerilerinin daha iyi nasıl geliştirileceği üzerine daha geniş çaplı araştırmalar yapılabilir.
3. Öğretmen adaylarının zaman tuzaklarına karşı farkındalıklarını geliştirecek çalışmalara yer verilebilir.

KAYNAKLAR

- Adair, J. (2006). *Etkili zaman yönetimi*. (Çev. Ö. Çolakoğlu). İstanbul: Babıali Kültür.
- Allan, J. (2004). *Takımınızın yeteneklerini geliştirmede zaman yönetimi*. (Çev. M. Zaman). İstanbul: Hayat.
- Başak, T.; Uzun Ş. & Arslan, F. (2008). Hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 7(5), 429-434.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Çağlayan, V. ve Göral, R. (2009). Zaman yönetimi becerileri: Meslek yüksek okulu öğrencileri üzerine bir değerlendirme. *KMU İİBF Dergisi*, 17.
- Demirtaş, H. ve Özer, N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarısı arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(1).
- Erdem, R., Pirinçci, E. & Dikmetaş, E. (2005). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi davranışları ve bu davranışların akademik başarıyla ilişkisi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 167-177.

- İz, F. B. & Özen, T. A. (2010). İntörn olmaya aday hemşirelik öğrencilerinde zaman yönetimi ve akademik başarı ilişkisinin incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(11), 123-135.
- Karagöz, Y., Kınır, S., Mesci, M. ve Akbaş, Z. (2010). Zamanın etkin kullanımını sağlayan faktörlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 97-108.
- Kocabaş, İ. & Erdem, R. (2003). Yönetici adayı öğretmenlerin kişisel zaman yönetimi davranışları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 203-210.
- Komisyon. (2005). *Zaman, Türkçe sözlük*, Ankara: TDK.
- Özkılıç, R. ve Korkmaz, N. H. (2004). Sosyal bilimler, fen bilimleri ve beden eğitimi spor öğretmenlerinin sınıfta zaman yönetimine ilişkin davranışları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 281-293.
- Sabuncuoğlu, Z., Paşa, M. ve Kaymaz, K. (2010). *Zaman yönetimi*. İstanbul: Beta.
- Taş, S. (2010). İlköğretim okullarında sınıfta zaman kaybettiren etkinlikler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(12).
- Tektaş, M. ve Tektaş, N. (2010). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23.
- Topal, N. (2009). *Derste zaman yönetimi: İlköğretim 3. Sınıf hayat bilgisi dersine yönelik bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ünlü, İ. (2011). *Etkili zaman yönetimi*. Erişim tarihi 12 Ekim 2011, <http://www.diyaliz.net/diger/ismailsunu/zaman.pdf>.

SUMMARY

The time is the period between the beginning and the end of an action in general. It is irreversible, cannot be stored or re-used. It should use in effectively and efficiently. To do this, you should gain time management skills. Time management is to use it at the way of planned, effectively and efficiently and to achieve the objectives at the most accurate time. It should be known the techniques of time management for those. Some of these are as follows: planning, to make arrangements for lessons, to determine the class rules, checking the time, to prepare tools and equipments of courses, to determine the tasks, to focus on the subject, to determine the goals, to discover the talents, to select the most appropriate materials for the subject and to sort the priorities.

The aim of this study is to identify the prospective Turkish teachers' time management perceptions. For this purpose, it should be searched for answers for those questions:

1. *How are the thoughts of the prospective Turkish teachers about the time concept?*
2. *How are the perceptions of the prospective Turkish teachers about using the time effectively?*

In this study it was used the phenomenology that is one of the designs of qualitative research. The study group consists of 162 students selected by the convenience sampling techniques who are studying in Ataturk University Kâzım Karabekir Faculty of Education Department of Turkish Education.

The data of this study was gathered by the form of the Perceptions onto Time Management of the Prospective Turkish Teachers. The form consists of six open ended questions. Three experts responded to the questions on the form. The consistency of among the experts' opinions was calculated as 82%. Content analysis was used and obtained data were tabled in frequencies and percentage values. Content analysis provides identifier information about the subject. In this study, the data collected from research's participants was analyzed according to the following steps: Defining concepts, identifying units of analysis, to locate the relevant data, to create a logical structure, making plan, encoding, analyzing and reporting.

As a result, it was determined that the prospective Turkish teachers have time management perceptions. Although they have awareness of how to use time effectively, they cannot utilize time effectively.